

vormig uitzicht geeft, komt hieruit: dat ze alle gebouwd zijn naar dezelfde wetten waar het eenvoudig inzicht en 't gezond verstand de geriefelijkheid zoekt ten minsten koste van materiaal en van werk.

„Uit die reden is er geen enkel landsch huis dat schreeuwt in het landschap of afsteekt door leelijkheid of buitensporigen opzet. Zonder vakmannen of bouwmeesters hebben de vlaamsche landlieden verkregen 't geen de stadsmenschen nog altijd missen — den stijl die zich aanpast bij de omgeving, die in harmonie blijft met het geheel. Met alle gegroeide dingen hebben de landsche woningen ook de goede eigenschappen gemeen. Het zuivere streven naar eenvoud — de beperking om enkel te voldoen aan de uiterste noodwendigheid, brengt in de uiterlijke en innerlijke vormen van die huizen noodzakelijk schoonheid te weeg; eene schoonheid die eeuwig en onvergankelijk is, evenals alle natuurschoon — die nooit mishaaft of verveelt en die niet veroudert omdat ze van alle tijden is. Zooals de boom schoon is, ook zoo zijn die huizetjes schoon, omdat die dingen alle twee in hun eenig mogelijken vorm, de verwezenlijking zijn en, op de eenvoudigste wijze, voldoen aan de eischen waarvoor ze gemaakt werden en dienen moeten.

„De landman die zijn huis bouwt, heeft iets van de begaafdheden die eigen waren aan den middeleeuwschen bouwmeester. In alles gebruikt hij overleg en gezond verstand en hij streeft er naar om met 't minste middelen, het grootst mogelijk uitwerksel te bekomen. Hij bekommert zich niet om pracht of praal — een huis dient enkel om er in te wonen en alzoo ziet hij er niet naar of denkt er nooit aan dat zijn huis langs de straat moet staan. . . . om gezien te worden, maar als 't zoo gelegen komt, bouwt hij het met den achterkant naar de straat om 't met den voorkant naar 't Oosten of 't Zuiden te keeren, en alzoo licht en warmte op te vangen — twee dingen die hem van groote waarde zijn” (bl. 16/18).

Eenvoudig, onfantastischer, men zou bijna zeggen: nuchterder kan het alhaast niet! En toch, tóch ziet de landman dat het „goed” is zoo, hij voelt tevredenheid over zijn werk. En Streuvels ziet het met hem. Ook hij schrijft: (bl. 28)

„En het is goed.

„Zie het staan blinken, boven op het groen der velden, onder 't gewelf van den grooten notelaar of pereboom en omkranst den deele door 't welige wingerdloof. Het geheel speiert van liefelijkheid en toch blijft het ernstig, is nooit poppig of speelgoedachtig — het is geen stukje zomertooi of een hui-zeke om te spelemeien — het is een woonhuis waar menschen leven die werken, en de schoonheid die eraan is, komt juist omdat ze er van zelfs kwam, ongezoekt — o m d a t h e t i s g e l i j k h e t z i j n m o e t (ik spatieer. H. R.).

„'t Wit blekkert op wanden en gevel, omdat men de woning van verre zou zien; en om het blijde karakter is het groen van de ramen en deur met geen andere kleur te vervangen. 't Groen der velden met 't wit der wanden en dat andere groen der vensters en deuren, met 't bruin van 't stroodak, waar het streepje rood in speelt der dakpannen, die in dubbele rij onder elk dakvenster neerlooopen; — al die verschillende kleuren en tonen zingen ondereen dat tintelende, landelijke lied, dat daar op zijn eigen, schoon als onderdeel, den grooten zang moet meezingen der pracht van het Vlaamsche landschap?”

Schoonheid dus, en de geestdrift daarover in een dichterziel, dichterlijke geestdrift voor een eenvoudig gebruiksvoorwerp zoo goed als voor de prinses op den Berg van Droomen!

Zoo wonderlijk is nu juist het dichterwezen!

En hoe komt het dat zoo'n landsche woning, met riet gedekt, dat Arthur van Schendels Berg van Droomen, en dat ook een eenvoudig verhaal van werkelijkheden alle drie schoon kunnen zijn? Doordat zij